

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΓΗΣΙΑΔΟΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. § 1β
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

➤ Στα παραδείγματα που ακολουθούν να υπογραμμίσετε τα επίθετα και να τα τοποθετήσετε ανάλογα με το γένος τους στον πιο κάτω πίνακα.

Ὁ ἀγαθὸς ἡγέτης τὰς τῶν πολιτῶν ἀνάγκας ἀεὶ θεραπεύει.
Οὐκ ἦν τῷ Κροίσῳ ἀγαθὴ τελευτή.
Ἐν τιμῇ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τὸ ἀγαθὸν παιδίον ἐστί.
Ἰερὸς ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δήλῳ ἦν ποτε.
Ἡ Πάραλος, ἡ ἱερὰ τῶν Ἀθηναίων ναῦς, τὴν ἀγγελίαν τῆς καταστροφῆς ἐκόμισεν.
Ἰερὸν τὸ χωρίον τοῦτό ἐστιν.
Ὁ ἔνδοξος στρατηγὸς θυσίαν τοῖς θεοῖς προσφέρει.
Ἐνδοξὸς ἦν ἡ Τέλλου τοῦ Ἀθηναίου τελευτή.
Τὸ ἐν Θερμοπύλαις ἔργον ἔνδοξον ἦν.

Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο

Παρατήρηση

Τα επίθετα της Β΄ κλίσης είναι δύο ειδών: α/..... με καταλήξεις,, και β/..... με καταλήξεις,

Να παρατηρήσετε τις καταλήξεις των πιο κάτω τρικατάληκτων δευτερόκλιτων επιθέτων. Τι παρατηρείτε ως προς το σχηματισμό της ονομαστικής του θηλυκού;

Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
δίκαιος	δικαία	δίκαιον
καλός	καλή	καλόν
ἰσχυρός	ἰσχυρά	ἰσχυρόν
νέος	νέα	νέον
σοφός	σοφή	σοφόν

Το θηλυκό σχηματίζεται σε **-α**, όταν πριν από την κατάληξη **-ος** υπάρχουν το **.....**, **.....** ή το **.....** και σε **-η**, όταν προηγείται **.....**

Να συμπληρώσετε την κλίση των πιο κάτω συνεκφορών. Τι διαπιστώνετε ως προς την κλίση τους και τον τονισμό της γενικής πληθυντικού; (Να προσέξετε σε ποια συλλαβή τονίζεται το αρσενικό.)

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
Ονομ.	ὁ δίκαιος ἄνθρωπος	ἡ δικαία τιμωρία	τὸ δίκαιον ἔργον	οἱ δίκαιοι ἄνθρωποι	αἱ δίκαιαι τιμωρίαι
Γεν.	τοῦ δικαί... ἀνθρώπ...	τῆς δικαί... τιμωρί...	τοῦ δικαί... ἔργ...	τῶν δικαί... ἀνθρώπ...	τῶν δικαίων τιμωριῶν
Δοτ.	τῷ δικαί... ἀνθρώπ...	τῇ δικαί... τιμωρί...	τῷ δικαί... ἔργ...	τοῖς δικαί... ἀνθρώπ...	ταῖς δικαί... τιμωρί...
Αιτ.	τὸν δίκαι... ἀνθρώπ...	τὴν δικαί... τιμωρί...	τὸ δίκαι... ἔργ...	τοὺς δικαί... ἀνθρώπ...	τὰς δικαί... τιμωρί...
Κλητ.	ὦ δίκαι... ἀνθρώπ...	ὦ δικαί... τιμωρί...	ὦ δίκαι... ἔργ...	ὦ δίκαι... ἀνθρώπ...	ὦ δίκαι... τιμωρί...

Παρατηρήσεις

Το αρσενικό και το ουδέτερο γένος των δευτερόκλιτων επιθέτων κλίνονται όπως ακριβώς και των ουσιαστικών της κλίσης, ενώ η κλίση του θηλυκού γένους των δευτερόκλιτων τρικατάληκτων επιθέτων είναι ακριβώς η ίδια με αυτή των ουσιαστικών της κλίσης. Ενώ όμως τα θηλυκά ουσιαστικά της κλίσης αυτής (όπως ήδη γνωρίζουμε από την προηγούμενη ενότητα) τονίζονται στη γενική πληθυντικού πάντα στη και παίρνουν πάντα, τα θηλυκά των δευτερόκλιτων επιθέτων τονίζονται στην συλλαβή που τονίζεται και το

Με βάση τη σημείωση, που υπάρχει στη σελίδα 97 του βιβλίου της ΓΑΕ, να καταγράψετε ποια δευτερόκλιτα επίθετα είναι, συνήθως, δικατάληκτα.

.....
.....

Άσκηση

Στο κείμενο που ακολουθεί να εντοπίσετε τα δευτερόκλιτα επίθετα και να τα μεταφέρετε μαζί με τα ουσιαστικά που προσδιορίζουν στον πίνακα που ακολουθεί. Στη συνέχεια να τα μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό.

Γεωργὸς ἄξιος μέλλει ἀπολείπειν τὸν βίον καὶ ἐθέλει τῶν τέκνων πειρᾶν. Τὸν βίον ἀπολείψω, ὃ τέκνα, ἀλλ' ἐν τῇ ἀμπέλῳ εὐρήσετε θησαυρόν. Χαίρετε. Ἐπεὶ ὁ γεωργὸς ὁ ἀγαθὸς τὸν βίον ἀπολείπει, οἱ ἀδελφοὶ σπεύδουσιν ἐν τῇ ἀμπέλῳ σκάπτειν. Οὐκ ἔχουσιν εὐρίσκειν τὸν καλὸν θησαυρόν, ἀλλὰ τῷ ἀξίῳ ἔργῳ ποιοῦσι τὰ φυτὰ τῆς ἀμπέλου καλά. Τοῖς τέκνοις οὐ δῆλον τὸ ἀγαθὸν δῶρον τοῦ γεωργοῦ· τὸ ἔργον θησαυρὸς τοῖς ἀνθρώποις.

(Αισώπου Μύθοι, Διασκευή)

Επίθετο+ουσιαστικό	Αντίθετος αριθμός
ἄξιος γεωργός	ἄξιοι γεωργοί

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΓΗΣΙΑΔΟΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. § 1β
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΤΑ Β΄ ΚΛΙΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Στα παραδείγματα που ακολουθούν να υπογραμμίσετε τα επίθετα και να τα τοποθετήσετε ανάλογα με το γένος τους στον πιο κάτω πίνακα.

Ὁ ἀγαθὸς ἡγέτης τὰς τῶν πολιτῶν ἀνάγκας ἀεὶ θεραπεύει.

Οὐκ ἦν τῷ Κροίσῳ ἀγαθὴ τελευτή.

Ἐν τιμῇ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τὸ ἀγαθὸν παιδίον ἐστί.

Ἱερὸς ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δήλῳ ἦν ποτε.

Ἡ Πάραλος, ἡ ἱερὰ τῶν Ἀθηναίων ναῦς, τὴν ἀγγελίαν τῆς καταστροφῆς ἐκόμισεν.

Ἱερὸν τὸ χωρίον τοῦτό ἐστιν.

Ὁ ἔνδοξος στρατηγὸς θυσίαν τοῖς θεοῖς προσφέρει.

Ἐνδοξος ἦν ἡ Τέλλου τοῦ Ἀθηναίου τελευτή.

Τὸ ἐν Θερμοπύλαις ἔργον ἔνδοξον ἦν.

Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
ὁ ἀγαθός	ἡ ἀγαθὴ	τὸ ἀγαθόν
ὁ ἱερός	ἡ ἱερά	τὸ ἱερὸν
ὁ ἔνδοξος	ἡ ἔνδοξος	τὸ ἔνδοξον

Παρατήρηση

Τα επίθετα της Β΄ κλίσης είναι δύο ειδών: α/ **τρικατάληκτα** με καταλήξεις **-ος, -η (ή -α), -ον** και β/ **δικατάληκτα** με καταλήξεις **-ος** (αρσενικό και θηλυκό), **-ον** (ουδέτερο).

Να παρατηρήσετε τις καταλήξεις των πιο κάτω τρικατάληκτων δευτερόκλιτων επιθέτων. Τι παρατηρεῖτε ως προς το σχηματισμό της ονομαστικής του θηλυκού;

Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
δίκαιος	δικαία	δίκαιον
καλός	καλή	καλόν
ἰσχυρός	ἰσχυρά	ἰσχυρόν
νέος	νέα	νέον
σοφός	σοφή	σοφόν

Το θηλυκό σχηματίζεται σε **-α**, όταν πριν από την κατάληξη **-ος** υπάρχουν τα **ε, ι, ρ** και σε **-η**, όταν προηγείται **σύμφωνο**.

Συμπληρώστε την κλίση των πιο κάτω συνεκφορών. Τι διαπιστώνετε ως προς την κλίση τους και τον τονισμό της γενικής πληθυντικού; (Να προσέξετε σε ποια συλλαβή τονίζεται το αρσενικό)

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
Ονομ.	ὁ δίκαιος ἄνθρωπος	ἡ δικαία τιμωρία	τὸ δίκαιον ἔργον	οἱ δίκαιοι ἄνθρωποι	αἱ δίκαιαι τιμωρίαι
Γεν.	τοῦ δικαίου ἀνθρώπου	τῆς δικαίας τιμωρίας	τοῦ δικαίου ἔργου	τῶν δικαίων ἀνθρώπων	τῶν δικαίων τιμωριῶν
Δοτ.	τῷ δικαίῳ ἀνθρώπῳ	τῇ δικαίᾳ τιμωρίᾳ	τῷ δικαίῳ ἔργῳ	τοῖς δικαίοις ἀνθρώποις	ταῖς δικαίαις τιμωρίαις
Αιτ.	τὸν δίκαιον ἄνθρωπον	τὴν δικαίαν τιμωρίαν	τὸ δίκαιον ἔργον	τοὺς δικαίους ἀνθρώπους	τὰς δικαίας τιμωρίας
Κλητ.	ὦ δίκαιε ἄνθρωπε	ὦ δικαία τιμωρία	ὦ δίκαιον ἔργον	ὦ δίκαιοι ἄνθρωποι	ὦ δίκαιαι τιμωρίαι

Παρατηρήσεις

Το αρσενικό και το ουδέτερο γένος των δευτερόκλιτων επιθέτων κλίνονται όπως ακριβώς και των ουσιαστικών της β' κλίσης, ενώ η κλίση του θηλυκού γένους των δευτερόκλιτων τρικατάληκτων επιθέτων είναι ακριβώς η ίδια με αυτή των ουσιαστικών της α' κλίσης. Ενώ όμως τα θηλυκά ουσιαστικά της α' κλίσης (όπως ήδη γνωρίζουμε από την προηγούμενη ενότητα) τονίζονται στη γενική πληθυντικού πάντα στη **λήγουσα** και παίρνουν πάντα **περισπωμένη**, τα θηλυκά των δευτερόκλιτων επιθέτων τονίζονται στην **ίδια** συλλαβή που τονίζεται και το **αρσενικό**.

Με βάση τη σημείωση 161, που υπάρχει στη σελίδα 97 του βιβλίου της ΓΑΕ, να καταγράψετε ποια δευτερόκλιτα επίθετα είναι, συνήθως, δικατάληκτα.

Δικατάληκτα είναι τα περισσότερα σύνθετα δευτερόκλιτα επίθετα π.χ. ό/ή ένδοξος, τὸ ένδοξον, ό/ή άθάνατος, τὸ άθάνατον

Άσκηση

Στο κείμενο που ακολουθεί να εντοπίσετε τα δευτερόκλιτα επίθετα και να τα μεταφέρετε μαζί με τα ουσιαστικά που προσδιορίζουν στον πίνακα που ακολουθεί. Στη συνέχεια να τα μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό.

Γεωργὸς ἄξιος μέλλει ἀπολείψειν τὸν βίον καὶ ἐθέλει τῶν τέκνων πειρᾶν. Τὸν βίον ἀπολείψω, ὧ τέκνα, ἀλλ' ἐν τῇ ἀμπέλῳ εὐρήσετε θησαυρόν. Χαίρετε. Ἐπεὶ ὁ γεωργὸς ὁ ἀγαθὸς τὸν βίον ἀπολείπει, οἱ ἀδελφοὶ σπεύδουσιν ἐν τῇ ἀμπέλῳ σκάπτειν. Οὐκ ἔχουσιν εὐρίσκειν τὸν καλὸν θησαυρόν, ἀλλὰ τῷ ἀξίῳ ἔργῳ ποιοῦσι τὰ φυτὰ τῆς ἀμπέλου καλά. Τοῖς τέκνοις οὐ δῆλον τὸ ἀγαθὸν δῶρον τοῦ γεωργοῦ τὸ ἔργον θησαυρὸς τοῖς ἀνθρώποις.

(Αἰσώπου Μῦθοι, Διασκευή)

Επίθετο+ουσιαστικό	Αντίθετος αριθμός
ἄξιος γεωργός	ἄξιοι γεωργοί
ἀγαθὸς γεωργός	ἀγαθοὶ γεωργοί
τὸν καλὸν θησαυρόν	τοὺς καλοὺς θησαυροὺς
τῷ ἀξίῳ ἔργῳ	τοῖς ἀξίοις ἔργοις
τὰ καλά φυτὰ	τὸ καλὸν φυτόν
τὸ ἀγαθὸν δῶρον	τὰ ἀγαθὰ δῶρα

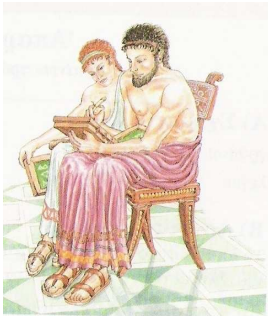
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΓΗΣΙΑΛΟΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. § 1β
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

☞ ☞☞☞☞☞ ☞
Μελέτα τὰ σπουδαῖα
(Σόλων ὁ Ἀθηναῖος)

☞ ☞☞☞☞☞ ☞
ἽΟρα τὸ μέλλον

- Να διαβάσετε τα πιο κάτω παραδείγματα και να παρατηρήσετε τη διαφορά της πρώτης στήλης από τη δεύτερη.

Το παιδί ξύπνησε. Ο δάσκαλος διδάσκει γραφή.
Το παιχνίδι έσπασε. Ο μαθητής διαβάζει το μάθημα.
Η μπάλα ξεφούσκωσε. Ο Πέτρος μοιάζει της μητέρας του.
Ο πατέρας περπατά. Η Μαρία οργίζεται με τη φίλη της.

Τι παρατηρείτε ως προς την ενέργεια του υποκειμένου;

Όταν η ενέργεια του υποκειμένου **δεν μεταβαίνει** σε κάποιο άλλο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα, το ρήμα λέγεται

Όταν η ενέργεια του υποκειμένου **μεταβαίνει** σε κάποιο άλλο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα, το ρήμα λέγεται

Το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα **δέχεται** την ενέργεια του υποκειμένου, γιατί **άντί – κείται** (βρίσκεται απέναντι) και λέγεται

- Να μελετήσετε τα παραδείγματα στον πιο κάτω πίνακα και να διακρίνετε σε ποιες πτώσεις τοποθετείται το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα που δέχεται την ενέργεια του υποκειμένου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΠΤΩΣΕΙΣ
Σωκράτης διδάσκει τὴν ἀρετὴν. Ἀλέξανδρος ἐθήρευεν (κυνηγούσε) ἐλάφους. Στέφανον ὁ νικητὴς λαμβάνει.	} -----
Ἀπέχω τῶν μαθημάτων. Μέμνημαι (θυμούμαι) τῶν ὄρκων.	} -----
Ἐμμένω τοῖς νόμοις. Ἔοικα (μοιάζω) τῷ ἀδελφῷ. Διδάσκω τὸν παῖδα μουσικὴν.	} -----

Λέγω τῷ φίλῳ τὴν ἀλήθειαν.
Ἐπλήρωσαν (γέμισαν) τὰ ταμεία (τις
αποθήκες) χρημάτων.
Παρεχωρήσατε τῷ Φιλίππῳ τῆς ἐλευθερίας.

-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----

Τι διαπιστώνω;

Το ρήμα του οποίου η έννοια συμπληρώνεται με μόνο ένα και
επομένως με τη χρήση **μιας μόνο πτώσης** λέγεται

Το ρήμα του οποίου η έννοια συμπληρώνεται με δύο και
επομένως με τη χρήση **δύο πτώσεων** λέγεται

Ασκήσεις:

A. Να υπογραμμίσετε στις πιο κάτω προτάσεις τους όρους που έχετε γνωρίσει (υποκείμενο, κατηγορούμενο, αντικείμενο) και να τους χαρακτηρίσετε.

1. Κῦρος ἐπολιόρκει Μίλητον.
2. Πόλεμος πάντων πατήρ ἐστι.
3. Οὐδείς βούλεται θνήσκειν.
4. Κλέαρχος ὠφέλει τοὺς Ἕλληνας.
5. Πείθομαι τοῖς νόμοις.
6. Οὐκ ἐρωτῶ σε τοῦτο
7. Ἐγέμισεν τὴν ναῦν ξύλων.
8. Αἱ πόλεις γίνονται μεγάλαι.
9. Ἴατρὸς τῶν ψυχῶν τυγχάνεις.

**ΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ
ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ**

1. Τῶν ἡμετέρων **θῶν** καὶ **νόμων** ἐπεθύμουν.
2. Οὐκ ἐμπλήσετε (δε θα γεμίσετε) τὴν θάλατταν **τριήρων**;
3. Ἄμελεῖ **τῶν ἀγαθῶν**.
4. Ἀκούσαντες **τῆς ἐπιστολῆς**, σίτου ἐγεύσαντο.
5. Ἦρξε **ἀνομίας**.
6. Ἀπήλλαξέ με **φλυαρίας**.
...ἐπιστήμη χωριζομένη **δικαιοσύνης**
7. ...καὶ **τῆς ἄλλης Ἀσίας** ἦρξεν.
8. **Τῶν** ἀπόντων **φίλων** μέμνησο.
9. Ὁ νόμος διαφέρει τῆς **ὀλιγαρχίας**.
10. Τὰ πλοῖα εἶργε (εμπόδιζε) **τοῦ εἵσπλου**.
11. **Τῆς** μὲν **γνώμης** οὐ θαυμάζω.
12. ...ἀπέχεσθαι (ἀπέχομαι<ἀπό+ἔχομαι) **τῶν ἱερῶν**.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΟΤΙΚΗ

Στα παραδείγματα που ακολουθούν να σημειώσετε τα ρήματα που παίρνουν αντικείμενο σε γενική και δοτική και να δηλώσετε παράλληλα την ευρύτερη νοηματική κατηγορία στην οποία ανήκουν.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

**ΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ
ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ ΔΟΤΙΚΗ**

1. Ἦμῖν ἤρεσκε ταῦτα.
2. **Τῷ ἀνδρὶ** πείσομαι.
3. **Φιλοσόφῳ** ἔοικας (μοιάζεις), ὦ νεανίσκε.
4. Ἀπαντᾷ **κῆρυκι** Βοιωτῶ.
5. Οἱ ἐν Μαραθῶνι ἐπεδείξαντο (έδειξαν) **τοῖς Ἑλλησι**.
6. Μηδὲν **αὐτῷ** προσήκει (αρμόζει).
7. ...κατὰ τῶν ἐναντιωθέντων (εναντίον αυτών που αντιτάχθηκαν) **τούτοις**.
8. ...εἴ τις παραινεῖ **ὑμῖν**...
9. Ἐμμένω (ἐν+μένω) **τοῖς ὁμολογημένοις**.
10. Παρεκελεύετο χρώμενος **βοῆ**.
11. Ἐμοὶ δὲ χαλεπαίνουσιν (δυσανασχετούν, οργίζονται).

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΓΗΣΙΑΛΟΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. § 1β
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ **ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ**
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

- Να διαβάσετε τα πιο κάτω παραδείγματα και να παρατηρήσετε τη διαφορά της πρώτης στήλης από τη δεύτερη.

Το παιδί ξύπνησε. Ο δάσκαλος διδάσκει γραφή.
Το παιχνίδι έσπασε. Ο μαθητής διαβάζει το μάθημα.
Η μπάλα ξεφούσκωσε. Ο Πέτρος μοιάζει της μητέρας του.
Ο πατέρας περπατά. Η Μαρία οργίζεται με τη φίλη της.

Τι παρατηρείτε ως προς την ενέργεια του υποκειμένου;

Στην πρώτη στήλη το υποκείμενο ενεργεί, αλλά η ενέργειά του δεν πηγαίνει αλλού, ενώ στη δεύτερη στήλη το υποκείμενο ενεργεί και η ενέργειά του πηγαίνει σε κάποιον άλλο ή σε κάτι άλλο.

Όταν η ενέργεια του υποκειμένου **δεν μεταβαίνει** σε κάποιο άλλο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα, το ρήμα λέγεται **αμετάβατο**.

Όταν η ενέργεια του υποκειμένου **μεταβαίνει** σε κάποιο άλλο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα, το ρήμα λέγεται **μεταβατικό**.

Το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα δέχεται την ενέργεια του υποκειμένου, γιατί **άντί – κεί** (βρίσκεται απέναντι) και λέγεται **αντικείμενο**.

- Να μελετήσετε τα παραδείγματα στον πιο κάτω πίνακα και να διακρίνετε σε ποιεςπτώσεις τοποθετείται το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα που δέχεται την ενέργεια του υποκειμένου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΠΤΩΣΕΙΣ	
Σωκράτης διδάσκει την ἀρετήν . Ἀλέξανδρος ἐθήρευεν (κυνηγούσε) ἐλάφους . Στέφανον ὁ νικητῆς λαμβάνει.	αιτιατική	
Ἀπέχω τῶν μαθημάτων . Μέμνημαι (θυμούμαι) τῶν ὄρκων .	γενική	
Ἐμμένω τοῖς νόμοις . Ἔοικα (μοιάζω) τῷ ἀδελφῷ .	δοτική	
Διδάσκω τὸν παῖδα μουσικῆν . Λέγω τῷ φίλῳ τὴν ἀλήθειαν . Ἐπλήρωσαν (γέμισαν) τὰ ταμεία (τις αποθήκες) χρημάτων . Παρεχωρήσατε τῷ Φιλίππῳ τῆς ἐλευθερίας .	αιτιατική δοτική αιτιατική δοτική	αιτιατική αιτιατική γενική γενική

Τι διαπιστώνω;

Το ρήμα του οποίου η έννοια συμπληρώνεται με μόνο ένα **αντικείμενο** και επομένως με τη χρήση **μιας μόνο πτώσης** λέγεται **μονόπτωτο**.
Το ρήμα του οποίου η έννοια συμπληρώνεται με δύο **αντικείμενα** και επομένως με τη χρήση **δύο πτώσεων** λέγεται **δίπτωτο**.

Άσκηση:

Να υπογραμμίσετε στις πιο κάτω προτάσεις τους όρους που έχετε γνωρίσει (υποκείμενο, κατηγορούμενο, αντικείμενο) και να τους χαρακτηρίσετε.

1. Κῦρος ἐπολιόρκει Μίλητον. **Υποκείμενο (Κῦρος), Αντικείμενο (Μίλητον)**
2. Πόλεμος πάντων πατήρ ἐστὶ. **Υποκείμενο (Πόλεμος) Κατηγορούμενο (πατήρ -συνδ. ρ. ἐστὶ)**
3. Οὐδείς βούλεται θνήσκειν. **Υποκείμενο (Οὐδείς - αντωνυμία, στο ρ. βούλεται)**
4. Κλέαρχος ὠφέλει τοὺς Ἕλληνας. **Υποκείμενο (Κλέαρχος) Αντικείμενο (τοὺς Ἕλληνας)**
5. Πείθομαι τοῖς νόμοις. **Αντικείμενο (τοῖς νόμοις)**
6. Οὐκ ἐρωτῶ σε τοῦτο. **Αντικείμενα (σέ/τοῦτο)**
7. Ἐγέμισεν τὴν ναῦν ξύλων. **Αντικείμενα (τὴν ναῦν/ξύλων)**
8. Αἱ πόλεις γίνονται μεγάλαι. **Υποκείμενο (Αἱ πόλεις) Κατηγορούμενο (μεγάλαι - συνδ.ρ. γίνομαι)**
9. Ἴατρος τῶν ψυχῶν τυγχάνεις. **Υποκείμενο (Σύ) Κατηγορούμενο (Ἴατρος -συνδ.ρ. τυγχάνω)**

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΟΤΙΚΗ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

<p>Ρήματα που συντάσσονται με αντικείμενο σε γενική</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Τῶν ἡμετέρων ἠθῶν καὶ νόμων ἐπεθύμουν. 2. Οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν τριήρων; 3. Ἄμελεῖ τῶν ἀγαθῶν. 4. Ἀκούσαντες τῆς ἐπιστολῆς, σίτου ἐγεύσαντο. 5. Ἔρξε ἀνομίας. 6. Ἀπήλλαξέ με φλυαρίας. ... ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης... 7. ...καὶ τῆς ἄλλης Ἀσίας ἔρξεν. 8. Τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο. 9. Ὁ νόμος διαφέρει τῆς ὀλιγαρχίας. 10. Τὰ πλοῖα εἶργε τοῦ εἰσπλου. 11. Τῆς μὲν γνώμης οὐ θαυμάζω. 12. ...ἀπέχεσθαι τῶν ἱερῶν. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ἐπιθυμία, επιτυχία, αποτυχία (ἐπιθυμῶ, ὀρέγομαι, τυγχάνω...) 2. πλησμονή (γέμω, πλουτῶ, πίμπλαμαι, πληρῶ...-συνήθως και με αντικείμενο σε αιτιατική) 3. ἐπιμέλεια ή αμέλεια (ἐπιμέλομαι, φροντίζω, κήδομαι...) 4. αίσθηση, μάθηση, πληροφορία (εκτός του ὀρῶ) 5. ἐναρξη, λήξη, παύση, ἀπόπειρα (ἄρχω, ἄρχομαι, παύω, παύομαι, πειρῶ, πειρῶμαι...) 6. χωρισμό, ἀπομάκρυνση, στέρηση, ἀπαλλαγή (ἀπέχω, ἀπαλλάττομαι, στεροῦμαι ...) 7. αρχή, ἐξουσία (δεσπόζω, ἡγεμονεύω, κρατῶ, ἄρχω...) 8. μνήμη, λήθη (μυμνήσκομαι, ἐπιλανθάνομαι...) 9. διαφορά, σύγκριση, υπεροχή (ὑπερτερῶ, πλεονεκτῶ, διαφέρω, περιγίγνομαι ... -λειτουργεῖ και ως γενική συγκριτική). 10. ἐλξη, ἐμπόδιο (ἐλκω...- υπάρχει και δεύτερο αντικείμενο σε αιτιατική). 11. ψυχικό πάθος (θαυμάζω, ἐπαινῶ, οἰκτίρω) 12. σύνθετα ρήματα με τις προθέσεις ἀπό, ἐκ, κατά, πρό, ὑπέρ, περί
---	--	---

<p>ρήματα με αντικείμενο σε δοτική</p>	<p>1. Ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα.</p> <p>2. Τῷ ἀνδρὶ πείσομαι.</p> <p>3. Φιλοσόφῳ ἔοικας, ὃ νεανίσκε.</p> <p>4. Ἀπαντᾷ κήρυκι Βοιωτῶ.</p> <p>5. Οἱ ἐν Μαραθῶνι ἐπεδείξαντο τοῖς Ἑλλησι.</p> <p>6. Μηδὲν αὐτῷ προσήκει.</p> <p>7. ...κατὰ τῶν ἐναντιωθέντων τούτοις.</p> <p>8. ...εἴ τις παραινεῖ ὑμῖν...</p> <p>9. Ἐμμένω τοῖς ὁμολογημένοις.</p> <p>10. Παρεκελεύετο χρώμενος βοῆ.</p> <p>11. Ἐμοὶ δὲ χαλεπαίνουσιν.</p>	<p>1. ἐχθρα, φιλία, ἀμιλλα, φιλονικία (εὐνοῶ, ἀρέσκω, βοηθῶ, πολεμῶ...)</p> <p>2. ευπείθεια, απείθεια, ευχή (πείθομαι, ἀπειθῶ, πιστεύω...)</p> <p>3. ισότητα, ταυτότητα, ομοιότητα, συμφωνία (ισοῦμαι, ὁμοιάζω, συμφωνῶ...)</p> <p>4. ἀνάμειξη, ἐξίσωση, συνδιαλλαγή, προσέγγιση, ακουλουθία, διαδοχή, ἔνωση (ἐξιῶ, μείγνυμι, ἐντυγχάνω, ἀπαντῶ...)</p> <p>5. παροχή, δόση, δείξη (παρέχω, δίδωμι, δείκνυμι...-συνήθως με δεύτερο αντικείμενο σε αιτιατική)</p> <p>6. το αρμόζον ή το πρόπον (ἀρμόττω, προσήκω, πρέπω...)</p> <p>7. ἐναντίωση (ἐναντιοῦμαι, ἀνθίσταμαι...)</p> <p>8. παραινέση, προτροπή, διαταγή, λόγο (παραινῶ, διατάσσω, παραγγέλλω...)</p> <p>9. σύνθετα με το ἐν, σύν, ὑπό, ἀντί, ὁμοῦ</p> <p>10. το ρήμα χρωμαι</p> <p>11. ψυχικό πάθος (χαλεπαίνω, ὀργίζομαι, φθονῶ).</p>
--	--	--